

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11-05.01/292.00.1 Б/ОК15-2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
національної безпеки, права та
міжнародних відносин

01 вересня 2023р.,

протокол № 8

Голова Вченої ради

Лариса СЕРГІЄНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІКРОЕКОНОМІКА»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини»
факультет національної безпеки, права та міжнародних відносин
кафедра міжнародних відносин і політичного менеджменту

Схвалено на засіданні кафедри
міжнародних відносин і
політичного менеджменту
29 серпня 2023 р., протокол № 7

Завідувач кафедри
 Вікторія ЗАГУРСЬКА-
АНТОНЮК

Гарант освітньо-професійної
програми
 Тарас ВЛАСЮК

Розробник: к.е.н, доцент кафедри міжнародних відносин і політичного
менеджменту Олександр ЮРКІВСЬКИЙ

Житомир

2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»	нормативна
Модулів – 4	Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		1
Загальна кількість годин – 120		Семестр
		2
Тижневих годин для денної форми навчання: 7,5 Аудиторних-4 самостійної роботи – 3,5	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції
		32 год.
		Практичні
		32 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
56 год.		
		Вид контролю: екзамен

Частка аудиторних занять і частка самостійної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить: для денної форми навчання –

53 % аудиторних занять, 47% самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є вивчення поведінки та механізму прийняття рішень окремими економічними суб'єктами – мікросистемами, що прагнуть досягти мети за наявних обмежених ресурсів, котрі можливо застосувати альтернативно. Сформувати у студентів ринково- та євроорієнтованого економічного світогляду.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення основних категорій, понять та методів мікроекономічного аналізу;
- набуття практичних навичок застосування базових принципів та інструментів мікроекономічного аналізу до моделювання поведінки основних мікроекономічних суб'єктів;
- підготовка до вивчення прикладних дисциплін, що базується на мікроекономічній теорії.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»:

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **спеціальних (фахових) компетентностей (СК)** навчання за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»:

СК 1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

СК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

СК 5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміння адаптуватися до них.

СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 4

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних програмних результатів навчання за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»:

РН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

РН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

РН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно - наслідкових та просторово - часових зв'язків.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи теорії споживання.

Тема 1.1. Предмет і метод мікроекономіки.

1. Мікроекономіка як складова частина економічної теорії.
2. Предмет, концептуальні основи та методологія мікроекономіки.
3. Мета, завдання і зміст дисципліни.

Тема 1.2. Попит, пропозиція, ціна, ринкова рівновага.

1. Попит і закон попиту. Функція попиту.
2. Пропозиція і закон пропозиції. Функція пропозиції.
3. Поняття ринкової рівноваги. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару.
4. Сталість і динамічність ринкової рівноваги. Поняття про надлишок споживача і надлишок виробника.

Тема 1.3. Еластичність і пристосування ринку.

1. Поняття еластичності.
2. Аналіз еластичності попиту.
3. Еластичність пропонування.
4. Практичне застосування теорії еластичності.

Тема 1.4. Теорія корисності та поведінка споживача.

1. Корисність як чинник формування ринкового попиту.
2. Криві байдужості та їх основні властивості.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 5

3. Бюджетні лінії та їх основні властивості.

Тема 1.5. Аналіз поведінки споживача.

1. Оптимальний вибір і зміна доходу споживача.
2. Оптимальний вибір і зміна ціни. Крива індивідуального попиту.
3. Ефекти доходу та заміни.

Змістовий модуль 2. Теорія фірми та конкурентний ринок

Тема 2.1. Мікроекономічна модель підприємства.

1. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин на мікрорівні.
2. Виробнича функція.
3. Основні параметри підприємства.

Тема 2.2. Витрати виробництва та оптимум виробника в короткостроковому періоді.

1. Капітал як матеріальна основа підприємницької діяльності.
2. Витрати, їх сутність та структура.
3. Витрати виробництва у короткостроковому періоді: види, практичне значення.

Тема 2.3. Продуктивність ресурсів та управління витратами в середньо- та довгостроковому періодах.

1. Вибір фірмою ефективної технології. Зміна масштабів виробництва.
2. Вибір фірмою економічно ефективного способу виробництва. Мінімізація довгострокових сукупних витрат для заданого обсягу. Траєкторія розвитку фірми.
3. Довгострокові середні витрати. Вибір мінімального ефективного розміру фірми.
4. Механізм встановлення довгострокової рівноваги конкурентної фірми і галузі.

Змістовий модуль 3. Теорія ринків

Тема 3.1. Ринок досконалої конкуренції. Монопольний ринок.

1. Досконала конкуренція.
2. Монополія.
3. Види недосконалої конкуренції.

Тема 3.2. Олігополія і монополістична конкуренція.

1. Монополістична конкуренція.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 6

2. Нетривала рівновага фірм в умовах монополістичної конкуренції.
3. Тривала рівновага фірм в умовах монополістичної конкуренції.
4. Порівняння з конкурентною рівновагою.
5. Олігополія.

Тема 3.3. Дуополія. Стратегії олігополій.

1. Дуополія.
2. Цінові війни дуополій.
3. Стратегії олігополій і теорія ігор.

Тема 3.4. Ринок факторів виробництва.

1. Загальна характеристика ринку ресурсів.
2. Пропозиція праці.
3. Особливості попиту на ресурси в різних типах ринкових структур.
4. Ринок капіталу.
5. Ринок земельних ресурсів.

Тема 3.5. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.

1. Поняття ринкової рівноваги, її аналіз.
2. Рівновага в економіці обміну.
3. Ефективність у виробничій сфері.

Тема 3.6. Інституціональні аспекти ринкового господарства.

1. Поняття прав власності.
2. Вплив зовнішніх ефектів та прав власності на загальну рівновагу.
3. Трансформація власності в умовах переходу до ринку.

Тема 3.7. Суспільні блага в ринковій економіці.

1. Поняття суспільних благ.
2. Роль держави в ринковій економіці.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	

Арк 21 / 7

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5
Модуль 1				
Основи теорії споживання				
Тема 1.1. Предмет і метод мікроекономіки.	8	2	2	4
Тема 1.2. Попит, пропозиція, ціна, ринкова рівновага.	8	2	2	4
Тема 1.3. Еластичність і пристосування ринку.	8	2	2	4
Тема 1.4. Теорія корисності та поведінка споживача.	8	2	2	4
Тема 1.5. Зміни рівноваги споживача.	8	2	2	4
Тема 1.6. Аналіз поведінки споживача.	8	2	2	4
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	48	12	12	24
Змістовий модуль 2. Теорія фірми та конкурентний ринок				
Тема 2.1. Мікроекономічна модель підприємства.	8	2	2	4
Тема 2.2. Витрати виробництва та оптимум виробника в короткостроковому періоді.	8	2	2	4
Тема 2.3. Продуктивність ресурсів та управління витратами в середньо- та довгостроковому періодах.	8	2	2	4
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	24	6	6	12

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 21 / 8</i>

1	2	3	4	5
Модуль 3				
Теорія ринків				
Тема 3.1. Ринок досконалої конкуренції. Монопольний ринок.	8	2	2	4
Тема 3.2. Олігополія і монополістична конкуренція.	8	2	2	4
Тема 3.3. Дуополія. Стратегії олігополій.	8	2	2	4
Тема 3.4. Ринок факторів виробництва.	6	2	2	2
Тема 3.5. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	6	2	2	2
Тема 3.6. Інституціональні аспекти ринкового господарства.	6	2	2	2
Тема 3.7. Суспільні блага в ринковій економіці.	6	2	2	2
<i>Разом за змістовий модуль 3</i>	48	14	14	20
<i>ВСЬОГО</i>	120	32	32	56

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 9

5. Теми практичних (лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки.	2
2	Тема 2. Попит, пропозиція, ціна, ринкова рівновага.	2
3	Тема 3. Еластичність і пристосування ринку.	2
4	Тема 4. Теорія корисності та поведінка споживача.	2
5	Тема 5. Зміни рівноваги споживача.	2
6	Тема 6. Аналіз поведінки споживача.	2
7	Тема 7. Мікроекономічна модель підприємства.	2
8	Тема 8. Витрати виробництва та оптимум виробника в короткостроковому періоді.	2
9	Тема 9. Продуктивність ресурсів та управління витратами в середньо- та довгостроковому періодах.	2
10	Тема 10. Ринок досконалої конкуренції. Монопольний ринок.	2
11	Тема 11. Олігополія і монополістична конкуренція.	2
12	Тема 12. Дуополія. Стратегії олігополій.	2
13	Тема 13. Ринок факторів виробництва.	2
14	Тема 14. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	2
15	Тема 15. Інституціональні аспекти ринкового господарства.	2
16	Тема 16. Суспільні блага в ринковій економіці.	2
РАЗОМ		32

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземляр № 1	Арк 21 / 10

6. Завдання для самостійної роботи

Передбачається, що в період вивчення дисципліни студент самостійно розв'язує домашнє завдання, вивчає матеріал курсу в процесі підготовки до практичних занять та семінарів, а також в цілому перед сесією. Частка самостійної роботи при вивченні навчальної дисципліни складає 47%.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Предмет і метод мікроекономіки. 1. Основні економічні проблеми суспільства. 2. Поняття та структура мікросистеми. 3. Суб'єкти мікросистеми. 4. Крива трансформації виробничих можливостей. 5. Альтернативна вартість.	4
2	Попит і пропозиція, їх взаємовідносини. 1. Діалектична залежність попиту і пропозиції, їх співвідношення. 2. Фактори, що визначають попит і пропозицію	4
3	Еластичність та пристосування ринку. 1. Еластичність попиту та її види. 2. Еластичність пропонування. 3. Часові періоди і пристосування ринку.	4
4	Теорія корисності та поведінки споживача 1. Нормальні блага, блага нижчої споживчої цінності, звичайні блага і блага Гіффена. 2. Біхевіористичні особливості людини. 3. Види споживання. 4. Функція корисності Р. Стоуна. 5. Теорія цінності А. Маршала. 6. Теорія цінності К. Менгера.	4
5	Бюджетне обмеження та споживчий вибір. 1. Сутність та фактори бюджетного обмеження. 2. Бюджетна лінія: рівняння і графічна побудова. 3. Оцінка особливостей впливу на вибір споживача.	4
6	Аналіз поведінки споживача 1. Криві Енгеля. 2. Функції Торквінста. 3. Тотожність Слуцького.	4
7	Мікроекономічна модель підприємства. 1. Фактори виробництва: сучасна інтерпретація. 2. Крива “шлях розвитку”. 3. Ефект масштабу.	4

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземляр № 1	Арк 21 / 11

1	2	3
8	Виробнича функція. Витрати виробництва та оптимум. 1. Виробника в короткостроковому період. 2. Теорема Лагранжа. 3. Виробнича функція Леонтєва.	4
9	Продуктивність ресурсів та управління витратами в середньо- та довгостроковому періодах: 1. Трансакційні витрати. 2. Проблеми управління витратами. 3. Аналіз фірми за умов ризику.	4
10	Ринок досконалої конкуренції та монополійний ринок. 1. Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристика. 2. Модель «чистої» монополії та її характеристика.	4
11	Олігополія і монополістична конкуренція 1. Рівновага Неша. 2. Модель Курно. 3. Модель Штакельберга. 4. Модель Бертрана. 5. Реклама і диференціація продукту. 6. Методи діагностики ринкової влади.	4
12	Дуополія. Стратегії олігополій. 1. Загальні ознаки олігополії. 2. Загальні ознаки дуополій. 3. Теорії ігор та ринки олігополії. 4. Моделі поведінки фірми в умовах олігополії. 5. Змови на олігопольному ринку.	4
13	Ринок факторів виробництва. 1. Активність працівника в тіньовому секторі. 2. Трудова активність в групі.	2
14	Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту. 1. Модель Вальраса. 2. Модель Ерроу-Дебре. 3. Теорема Коуза.	2
15	Інституціональні аспекти ринкового господарства. 1. Зовнішні ефекти. 2. Оптимальна кількість виробництва за дії зовнішніх ефектів. 3. Як впливають на ефективність права власності. 4. Особливості суспільних благ та умови ефективності їх виробництва.	2
16	Суспільні блага в ринковій економіці. 1. Колективні дії і суспільні блага. 2. Формування попиту і пропозиції на суспільні блага. 3. Проблема “безквиткового пасажира” при наданні суспільних благ та механізми її вирішення.	2
	РАЗОМ	56

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 12

7. Індивідуальні завдання

Зміст реферату повинен логічно відповідати плану. Основною вимогою при написанні є глибоке і всебічне висвітлення передбачених планом питань, грамотне і охайне оформлення. Мінімальний обсяг реферату 15-20 сторінок формату А4 друкованого тексту. Реферат складається з таких елементів: титульний лист, зміст, вступ, пункти (підпункти), висновки, список літератури.

1. Мікроекономіка у системі економічних наук, інструментальна база конкретних економічних дисциплін.

2. Мікроекономічні моделі. Нормативна і позитивна мікроекономіка.

4. Мета, завдання і зміст мікроекономіки.

5. Пояснення оберненого зв'язку ціни та обсягу попиту.

6. Пояснення прямого зв'язку та обсягу пропозиції.

7. Поняття ринкової рівноваги.

8. Поняття про надлишок споживача і надлишок виробника.

9. Еластичність пропозиції за власною ціною та за цінами факторів виробництва.

10. Концепція граничної корисності та «парадокс вартості води та діамантів».

11. Рівновага споживача з кардиналістських позицій.

12. Перший і другий закони Госсена.

13. Ординалістська теорія поведінки споживача.

14. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу.

15. Бюджетні обмеження і можливості споживача.

16. Реакція споживача на зміну його доходу і на зміну цін товарів.

17. Поняття альтернативних витрат.

18. Постійні та змінні витрати. Сукупні, середні та граничні витрати.

19. Типовий характер зміни витрат за короткостроковий період.

20. Криві довгострокових середніх витрат, їх види.

21. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.

22. Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому періоді.

23. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи.

24. Поведінка підприємства за умов зміни ринкової ситуації.

25. Пропозиція фірми і галузі в короткостроковому періоді.

26. Рівновага фірми та галузі в короткостроковому періоді.

27. Пропозиція фірми і галузі в довгостроковому періоді.

28. Практичне застосування моделей конкурентної рівноваги для появи конкурентних економічних ситуацій.

29. Монополія і монополярна влада. Різновиди монополій. Показники монополярної влади.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 13

30. Монополістичний спосіб дій. Правило ціноутворення при наявності монопольної влади.

31. Крива пропозиції в умовах монополії.

32. Довгострокова монопольна рівновага.

33. Цінова дискримінація та її види.

34. Економічні наслідки монополізації галузі.

35. Антимонопольне законодавство.

36. Способи регулювання діяльності природних монополій.

37. Відмінності монополістичної конкуренції від чистої конкуренції і чистої монополії.

38. Умова досягнення і підтримання беззбитковості в довгостроковому періоді.

39. Нецінова конкуренція. Плюси та мінуси реклами.

40. Особливості олігополістичного ринку.

41. Застосування теорії ігор для обґрунтування цінової політики фірм в умовах олігополії.

42. Крива попиту олігополії в умовах відсутності таємної змови.

43. Таємні і легальні угоди. Причини схильності олігополій до угод.

44. Нецінова конкуренція в умовах олігополії.

45. Ефективність олігополії у порівнянні з іншими ринковими структурами.

46. Попит фірми на виробничі ресурси.

47. Фактори, що зсувають криву попиту на ресурси.

48. Співвідношення ресурсів, що забезпечує фірмі мінімізацію витрат та максимізацію прибутку.

49. Характеристика досконало конкурентного ринку праці.

50. Формування індивідуального та ринкового попиту на працю.

51. Індивідуальна та ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку.

52. Диференціація ставок заробітної плати.

53. Діяльність профспілок на ринку праці.

54. Дискримінація на ринках праці.

55. Економічна рента та особливості функціонування ринку землі.

56. Капітал як фактор виробництва. Попит та пропозиція капіталу.

57. Оцінка капітальних активів і доцільність інвестицій.

58. Оцінка доцільності інвестицій у людський капітал.

59. Поняття часткової і загальної рівноваги.

60. Ефективність у виробничій сфері.

61. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту.

62. Критерії оцінки добробуту.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	

8. Методи навчання

Результат навчання	Методи навчання
РН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.	<ul style="list-style-type: none"> - вербальні (проблемні лекції, лекції-візуалізації, лекції у формі прес-конференцій, лекції-бесіди, лекції-дискусії, лекції з аналізом конкретних ситуацій, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж); - дослідницький метод; - дискусійний метод;
РН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.	<ul style="list-style-type: none"> - вербальні (проблемні лекції, лекції-візуалізації, лекції у формі прес-конференцій, лекції-бесіди, лекції-дискусії, лекції з аналізом конкретних ситуацій, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж); - проблемний, проблемно-пошуковий, дослідницький, дискусійний, робота в малих групах, метод цікавих аналогій, кейс-метод.
РН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно - наслідкових та просторово - часових зв'язків.	<ul style="list-style-type: none"> - вербальні (проблемні лекції, лекції-візуалізації, лекції у формі прес-конференцій, лекції-бесіди, лекції-дискусії, лекції з аналізом конкретних ситуацій, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж); - проведення ділових ігор, ігрового проектування; - ситуаційний метод, рішення кейсових завдань.

9. Методи контролю

В основу системи оцінювання навчальної дисципліни покладено поточний та модульний контроль результатів навчання і принцип накопичення зароблених здобувачем вищої освіти балів.

Поточний контроль – це оцінювання засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу під час проведення аудиторних занять, при виконанні індивідуальної і самостійної роботи.

Контроль виконання індивідуальних завдань - захист індивідуального завдання.

Контроль виконання самостійної роботи студентами здійснюється на практичних заняттях дисципліни.

Модульний контроль – це оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу змістових модулів. Модульний контроль проводиться у вигляді модульної контрольної роботи. Підсумковий (семестровий) контроль:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 15

1. Накопичення рейтингових балів в межах дисципліни проводиться в балах, які у підсумку переводяться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.

2. Загальна кількість балів на останньому занятті з навчальної дисципліни оприлюднюється здобувачам вищої освіти та виставляється в відомість обліку успішності академічних груп.

3. У випадку погодження здобувача вищої освіти з оцінкою поточної успішності, вона вважається остаточною, враховується як результат семестрового контролю і вноситься у залікову книжку.

4. У разі незгоди здобувача вищої освіти з результатами поточної успішності, оцінка з дисципліни виставляється за результатами дистанційного складання екзамену. До тестування допускаються здобувачі, які отримали 50 і більше балів.

5. У разі, якщо студент отримав від 0 до 59 балів, то в відомість за національною шкалою виставляється оцінка “незадовільно” (“F” та “FX” відповідно до шкали ЄКТС).

Способи перевірки досягнення програмних результатів навчання

В ході вивчення дисципліни досягнення програмних результатів навчання контролюється шляхом застосування наступних видів контролю:

Результат навчання	Методи контролю
1	2
РН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.	<ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - письмова контрольна робота (відповіді на запитання лекційного курсу, розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків тощо); - виконання практичних завдань (в тому числі, у цифровому освітньому середовищі); - виступ на практичних заняттях (з рефератом, презентацією, участь в дискусії); - захист індивідуального завдання; - робота в групі; - поточне тестування; - виконання модульної контрольної роботи; - екзамен.
РН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.	<ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - письмова контрольна робота (відповіді на запитання лекційного курсу, розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків тощо); - виступ на практичних заняттях (з рефератом, презентацією, участь в дискусії); - робота в групі;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> - перевірка домашнього завдання (задачі, вправи, окремі розрахунки) - виконання завдань самостійної роботи (в тому числі, у цифровому освітньому середовищі); - поточне тестування (в тому числі, у цифровому освітньому середовищі); - взаємоконтроль, рецензування відповідей інших студентів; - захист індивідуального завдання; - екзамен.
<p>РН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно - наслідкових та просторово - часових зв'язків.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - письмова контрольна робота (відповіді на запитання лекційного курсу, розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків тощо); - виконання практичних завдань (в тому числі, у цифровому освітньому середовищі); - виступ на практичних заняттях (з рефератом, презентацією, участь в дискусії); - робота в групі; - перевірка домашнього завдання (задачі, вправи, окремі розрахунки) - виконання завдань самостійної роботи (в тому числі, у цифровому освітньому середовищі); - поточне тестування (в тому числі, у цифровому освітньому середовищі); - взаємоконтроль, рецензування відповідей інших студентів; - виконання модульної контрольної роботи; - захист індивідуального завдання; - екзамен

10. Розподіл балів

Оцінювання досягнень здобувачів за дисципліною за кількісним критерієм здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС (А, В, С, D, E, FX, F). Бали розподілені за темами дисципліни наступним чином:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	

Критерії оцінювання																				Сума		
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МКР1	Інд.завд.	T7	T8	T9	МКР2	Інд.завд.	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	МКР3	Інд.завд.	
4	4	4	4	4	6	10	5	3	3	3	5	4	4	4	4	4	4	4	4	8	5	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи № 1

Структурна частина картки	Максимальна кількість балів
1. Тестові завдання	4
2. Відповідь на розгорнуті питання	6
Разом	10

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи № 2

Структурна частина картки	Максимальна кількість балів
1. Тестові завдання	3
2. Відповідь на розгорнуті питання	3
Разом	6

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи № 3

Структурна частина картки	Максимальна кількість балів
1. Тестові завдання	2
2. Відповідь на розгорнуті питання	4
3. Вирішення задач	2
Разом	8

Критерії оцінювання екзаменаційної/залікової роботи

Структурна частина картки	Максимальна кількість балів
Тестові завдання	100
Разом	100

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 18

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Залік	Бали
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре	Зараховано	82-89
C			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
E			60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

11. Рекомендована література

Основна література

1. Кібік О. М., Редіна Є. В., Хаймінова Ю. В., Котлубай В. О., Примаченко І. Ф., Калмикова Н. Ю. Макроекономіка. Мікроекономіка: практикум. Одеса, 2020. 76 с.

http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/15540/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0.%20%D0%9C%D1%96%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0_%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник. / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/8158ee47-6e69-4f63-96a8-a5d1b271bfb4/content>

3. Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
<https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/9186/1/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%20%D0%9E.%D0%9C.%20%D0%9C%D1%96%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0%2C%20%D1%87.%201.pdf>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземляр № 1	Арк 21 / 19

4. Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
<http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/8611/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>

5. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
<https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1096/1/%d0%9c%d1%96%d0%ba%d1%80%d0%be%d0%b5%d0%ba%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%bc%d1%96%d0%ba%d0%b0%20%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf>

6. Мікроекономіка і основи бізнесу : Навчальний посібник для студентів спеціальностей 051«Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», 292 «Міжнародні економічні відносини» / За ред. Н. Б. Решетняк. – Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2023. – 268 с.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/e8cdf3c0-1713-41a3-9981-8264d0a5dd59/content>

7. Перерва П.Г., Максименко Я.А., Климова С.О., Сокол К.М., Гарник Л.П. Міжнародна економіка: основні поняття / Навчально-методичний посібник // Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». – Харків : НТУ «ХПІ», 2020. – 39 с.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/c40886c5-fcad-4309-b74f-fa350ab11a94/content>

8. Полуяктова О.В. Навчальний посібник «Економіка» (курс мікроекономіки). Одеса: Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського, 2019. – 202 с.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/2575/1/%d0%9d%d0%b0%d0%b2%d1%87%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b8%d0%b9%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%9f%d0%be%d0%bb%d1%83%d1%8f%d0%ba%d1%82%d0%be%d0%b2%d0%b0%20%d0%9e.%d0%92..pdf>

9. Chyrak Iryna. Microeconomics. Ternopil: TNEU, 2018. - 223 p.
<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/32264/1/Textbook%20Microeconomics-maket.pdf>

Допоміжна література

1. Архієреєв С.І., Волоснікова Н.М., Климова С.О. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / за ред. проф.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 21 / 20

Архієреєва С. І. Харків: НТУ «ХП», 2019. 234 с.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/00207c9a-f60d-4fb6-b130-30f179a1ce52/content>

2. Малий І.Й. Інституційні трансформації соціально–економічної системи України: монографія / А.А. Гриценко, І.Й. Малий та ін. К.: ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2015.
https://www.researchgate.net/publication/301485493_Institucijni_transformacii_soci_alno-ekonomichnoi_sistemi_Ukraini

3. Савко О.Я. Дослідження умов функціонування природних монополій. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: економіка і управління. 2019. Т. 30 (69). No 2. 160–164.
[http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=UZTNU_econ_2019_30\(69\)_2_32](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=UZTNU_econ_2019_30(69)_2_32)

4. Словник основних термінів і понять з мікроекономіки для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр» [Текст] / Ю.В. Ушкаренко, А.В. Чмут. Херсон: вид-во ФОП Вишемирський В. С., 2019. 35 с.
<http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/10235/2.pdf?sequence=1&isAllo wed=y>

5. Юрківський О.Й. Соціальне підприємництво в період формування та трансформації національної моделі «Номо есономісус». Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 1 (51). 2022. С. 29-35

Шкодін І. В. Мікроекономіка : навчально-методичний посіб- ник для студентів першого (бакалаврського) рівня. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 128 с.

<http://ftplec.nlu.edu.ua/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8/%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97/051.%20%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0.%20%D0%91%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B%D0%B0%D0%B2%D1%80%D0%B8/%D0%9C%D1%96%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0/051-%D0%B1.%20.%20%D0%9C%D1%96%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%B5%D>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.11- 05.01/292.00.1/Б/ОК15 -2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 21 / 21</i>

[0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0.%20%D0%9D%D0%9C%D0%9F..pdf](#)

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сервер Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Урядовий портал: <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Державний комітет статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Міністерство фінансів України: <http://www.minfin.gov.ua/>
5. Бібліотека імені В.Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>